

Kateřina Málková

Citátová kompozita v románech Terryho Pratchetta

Quotational Compounds in Terry Pratchett's Novels

Posudek vedoucí bakalářské práce

Kateřina Málková se rozhodla prozkoumat ve své bakalářské práci citátová kompozita typu *roams-the-high-forest-with-every-beast-his-brother (kind of thing)* jako stylisticky příznakové prostředky ve fantasy románech Terryho Pratchetta. Než se však mohla věnovat typům a funkcím těchto kompozit, musela je vymezit jako specifický způsob tvoření slov. Porovnávala různé přístupy k tomuto slovo tvornému procesu na pomezí skládání a konverze (seznam literatury, str. 46-7). Výsledky srovnání různých pohledů na citátová kompozita (včetně různých termínů, kterými se v literatuře označují) prezentovala autorka v úvodní teoretické kapitole (srov. přehledné tabulky na str. 7 a 11) a vychází z nich ve vlastním vymezení citátových kompozit, o které se pak opírá v analytické části práce. Autorka se přiklání k českému přístupu (Mathesius, Vachek, Nosek, Dušková), používá termínu ‚citátová kompozita‘ a charakterizuje je na základě několika kritérií z různých jazykových rovin. Po formální stránce se zaměřuje na alespoň tříložková kompozita psaná s pomlčkami. Toto kritérium je dáno cílem práce (citátová kompozita jako stylisticky příznakový prostředek v jazyce beletrie), jednak způsobem excerpcí – 144 dokladů 108 různých citátových kompozit bylo excerpováno s pomocí programu AntConc z elektronických verzí románů (dalších 9 kompozit připomínajících citátová kompozita nevyhovělo stanoveným kritériím a autorka jim věnuje zvláštní podkapitolu).

Ve vlastní analytické části práce popisuje autorka citátová kompozita jednak z hlediska jejich větně-členské funkce, jednak podle způsobu, jak byla utvořena. Potvrzuje se, že citátová kompozita nejčastěji fungují jako syntaktická adjektiva v premodifikaci. To také vede řadu autorů k tomu, že do kompozita zahrnují i jeho řídicí substantivum. Autorka ale přesvědčivě ukazuje, že řídicí substantivum může být od premodifikátoru tvořeného kompozitem odděleno dalšími modifikátory, čímž je porušena podmínka neoddělitelnosti složek kompozita a nemožnosti dále jednotlivé složky modifikovat (str. 30). Podle původu a způsobu tvoření dělí autorka citátová kompozita do čtyř skupin: *dephrasal*, *declausal*, *desentential* a *symmetrical dephrasal compounds*. Jejich struktura a podtypy jsou podrobně popsány. U symetrických kompozit si autorka všimá sémantických vztahů mezi složkami kompozita, které přispívají k jeho symetrii (str. 36-7) a mají vliv na jeho sémantickou funkci v textu. V podkapitole 4.3 (str. 38-44) se autorka věnuje významu citátových kompozit a jejich uplatnění v Pratchettových románech. Podle vztahu mezi řídicím

substantivem a citátovým kompozitem, které ho modifikuje, dělí kompozita na deskriptivní, metaforická, evaluativní, terminologická a posesivní; kompozity s jinou než modifikační funkcí a vlastními jmény se zabývá odděleně. Autorka ukazuje funkce citátových kompozit v popisu předmětů, osob a jevů fiktivního světa Zeměplochy. Zároveň komentuje specifický způsob jejich tvoření a využití, který charakterizuje styl Pratchettových knih o Zeměploše, např. kontrast mezi významem deskriptivního modifikujícího kompozita a významem jeho řídicího členu, „překlady“ názvů běžných předmětů často založené na homofonii, charakterizující jména osob odvozená z vět nebo souvětí, kompozita vzniklá obměnou idiomatických spojení slov.

Práci je možné vytknout některé drobné nepřesnosti, např. v seznamu zkratk je uvedena zkratka M pro dvě různé knihy, z nichž jedna je pak citována v textu pod zkratkou MP; na str. 30 uvádí autorka, že podle původu lze rozlišit 5 skupin kompozit, ale dále pracuje se čtyřmi skupinami. V kapitole 4.3 není zcela jasné, zda se sémantická klasifikace kompozit v premodifikaci opírá o sekundární literaturu, nebo zda je navržena autorkou práce.

Jako vedoucí práce vysoce hodnotím samostatnost autorky – počínaje výběrem tématu, schopností zorientovat se v sekundární literatuře, kde si pojetí jednotlivých autorů často odporují, až po vlastní zpracování bakalářské práce. Výsledkem je zajímavá studie propojující jazykový a literárně-stylistický pohled na citátová kompozita.

Závěr

Kateřina Málková splnila zadání bakalářské práce a požadavky na tyto práce kladené. Doporučuji její práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou výborně až velmi dobře.

V Praze 22. ledna 2013

PhDr. Markéta Malá, Ph.D.